יום ב', ז' בניסן תשס"ז (26 במרץ)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

היום, לפני 50 שנה, ב- **ז' בניסן** תשי"ז [8.4.1957] נפטר **ד"ר משה ואלאך**, מחלוצי הרפואה היהודית בארץ-ישראל : מייסד בית החולים "**שערי צדק**" בירושלים ומנהלו במשך 45 שנה.

משה וולך (1866-1957) [יש המאייתים את שם משפחתו גם כ"וואלך" או "ואלאך", אך בצורה הקצרה של השם, האותיות מהוות את ראשי התיבות של "**ואהבת לרעך כמוך**", תואר שממש מתאים לו.] נולד למשפחה דתית משכילה בגרמניה. הוא למד בישיבות והוסמך גם לרפואה, והגיע לירושלים בדצמבר 1890 בשליחותו של "ועד הפקידים" באמסטרדם, שסייע ליישוב היהודי בארץ. באותה תקופה היו בעיר בסך הכול עשרה רופאים יהודים. וולך שימש גם כמוהל. למרות אופיו הקשה היה ידוע בנדיבותו ובמסירותו. דוד ילין כתב עליו: "לא חשך כל עמל מנפשו יומם ולילה לבקר חולים ולבוא עליהם בעת מחלתם פעמיים ושלוש פעמים, גם בטרם דרשוהו. ולחולים נצרכים אשר השתתף תמיד בצערם וידע מחסורם הרבה לפזר מכיסו גם כסף". וילהלם השני העניק לו תואר כבוד, כשביקר בירושלים.

וולך היה חרדי אדוק וקשור ביותר לרבו, **הרב חיים זוננפלד**. הוא ניסה לדבר אל ליבם של מטופלים לא-דתיים כדי לקרבם למסורת היהודית. נותר רווק כל חייו, אך הסתייע בסוכנת בית, ומסופר שהעמיד איתה חופה כדי שיוכלו לשהות בצוותא באותה דירה מבלי לעבור על איסור ייחוד.

בהתחלה ד"ר וואלך היה רופא פרטי שהיה לו קליניקה וכן עשה ביקורי בית אצל החולים כי בירושלים באותם שנים היו הרבה מחלות. לדוגמה, בפנקס של חברה קדישא משנת תרנ"א [1891] מופיע כי בין 314 אנשים שמתו באותו שנה היו 132 ילדים קטנים. אך עד מהירה הגיע ד"ר וואלך למסקנה כי כוחו דל למדי כדי להתמודד עם כמויות גדולות של חולים, והיות שבתי החולים שהיו קיימים אז היו קטנים למדי וגם לא הכי משוכללים ורק למסיונרים היו בתי חולים משוכללים, שמי שרצה טיפול טוב היה מוכרח לעבור טיפול אצל המיסיונרים שהטיפו למטופלים אודות דתם; לכן הרבה נמנעו מללכת לשם.
[ממניעים אלה ואחרים] ייסד את ביה"ח שערי צדק.

וולך קיבל על עצמו שלא לעזוב את הארץ, כדי להיות בה כאשר המשיח יגיע. אך לימים הפר נדר זה ונסע לגרמניה כדי לאסוף כספים למען הקמת בית החולים. בנסיעה זו, שהיתה כרוכה במאבקים לא פשוטים עם בתי חולים אחרים שגם נזקקו לכספי תרומות, [על כך, בע"ה, נלמד מחר...] הצליח וולך להשיג די תרומות כדי לרכוש אדמה ליד שכונת "שערי צדק" ולהקים עליה ב-1901 את בית החולים שנקרא על שם השכונה. בית החולים שהקים היה המשוכלל והמודרני בכל הסביבה. ד"ר וולך היה גם מנהל בית החולים וגם הרופא הראשי בו. הוא היה דמות כל כך דומיננטית בבית החולים, עד כי במשך תקופה ארוכה כונה בית החולים על ידי הציבור הירושלמי בשם "**בית החולים וולך**". הוא הקפיד על אופיו הדתי של המקום, ולמרות זאת גם חוגים סוציאליסטיים השתמשו בשירותיו הרפואיים המתקדמים יחסית לאותו הזמן. **וולך**, שנמנה על הנהלת העדה החרדית בירושלים, התנגד לציונות בתוקף, [ועם זאת] בזקנתו היה אזרח הכבוד של העיר ירושלים - כשלפניו היו רק 4 אנשים שקיבלו את התואר: ד"ר חיים **ויצמן**, יצחק **בן צבי** לימים נשיאה השנית של מדינת ישראל, דוד **בן גוריון** ו**הרב** יהודה לייב **פישמן מימון**. ד"ר וואלך הגיב על זה "אינני ראוי לכל השבחים שחלקו לי כאן. כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא תוך מילוי חובתי כרופא".

[http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%9E%D7%A9%D7%94_%D7%95%D7%95%D7%9C%D7%9A]

"כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צב-אות בעיר אלוקינו, אלוקים יכוננֶה עד עולם סלה." [תהלים מ"ח 9]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שני**
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל